Datum vergadering	14 december 2023
Omschrijving agendapunt	Voorstel tot het vaststellen van de Partnerschapsafspraken beschermd wonen en opvang 2024.
Portefeuillehouder	Wethouder C.L. Liefting

Samenvatting

U wordt voorgesteld de afspraken zoals verwoord in de overeenkomst 'Partnerschapsafspraken beschermd wonen en opvang 2024' vast te stellen voor zover deze de bevoegdheden van de raad aangaan. De partnerschapsafspraken gaan over de invulling van de samenwerking op het gebied van beschermd wonen (BW) en opvang, bestaand uit maatschappelijke opvang (MO) en vrouwenopvang (VO), en de daaraan verbonden financiële risico's en verantwoordelijkheden.

Aan de raad,

Inleiding
In het eerste kwartaal van 2022 hebben alle Zeeuwse gemeenteraden de Regiovisie Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang Zeeland 2022-2025 (hierna: de regiovisie) vastgesteld. In de regiovisie staat wat de regio Zeeland doet om inwoners met een psychische kwetsbaarheid en inwoners die te maken hebben met (dreigende) dak- en thuisloosheid te ondersteunen.

Momenteel zijn enkel centrumgemeenten financieel verantwoordelijk voor beschermd wonen (BW). In Zeeland is Vlissingen de centrumgemeente voor BW, en voor maatschappelijke opvang (MO) en vrouwenopvang (VO). Beleid komt tot stand na afstemming met de dertien Zeeuwse gemeenten. Vooralsnog is het Rijk voornemens om BW door te decentraliseren. Dan ontvangen alle gemeenten, met inachtneming van een ingroeipad, een eigen rijksbijdrage. NB: in 2026 wordt bekeken of en zo ja, per wanneer MO wordt doorgedecentraliseerd. Op dit moment is er geen voornemen om VO te doordecentraliseren.

Naast centrumgemeente is de gemeente Vlissingen ook een Artikel 12-gemeente. Vlissingen staat onder financieel toezicht, dat wordt uitgevoerd door een Artikel 12-inspecteur vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland als toezichthouder.

Partnerschapsafspraken
Een onderdeel van de regiovisie zijn de zogenaamde partnerschapsafspraken: de zakelijke kant van de samenwerking tussen de dertien Zeeuwse gemeenten. De Artikel 12-inspecteur heeft nog niet ingestemd met (de partnerschapsafspraken in) de regiovisie, omdat er destijds geen risicotaxatie had plaatsgevonden over deze afspraken. Ook ontbraken ontvlechtingsafspraken voor het geval een of meer gemeenten willen uittreden. Desalniettemin willen de Zeeuwse gemeenten partnerschapsafspraken maken over BW, en over MO en VO.

In het eerste kwartaal van 2023 is de 'Samenwerkingsovereenkomst beschermd wonen 2023' gesloten, waarin tijdelijke partnerschapsafspraken waren opgenomen. Deze overeenkomst zou in werking treden op het moment van de doordecentralisatie van BW, toen voorzien per 1 januari 2024. Maar de doordecentralisatie is inmiddels uitgesteld tot in ieder geval 1 januari 2025. Dat betekent dat de eerder vastgestelde samenwerkingsovereenkomst niet in werking is getreden.

De Zeeuwse gemeenten hebben de wens om samen te werken ongeacht of doordecentralisatie plaatsvindt om kwaliteit en continuïteit te waarborgen. Daarom wordt voorgesteld opnieuw partnerschapsafspraken te maken over BW, MO en VO.

Wat willen we bereiken?
- Passende ondersteuning voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid en inwoners die te maken hebben met (dreigende) dak- en thuisloosheid.
- Het borgen van kwaliteit en continuïteit van BW, MO en/of VO.
- Het aangaan van een solide partnerschap met de dertien Zeeuwse gemeenten ten aanzien van BW, MO en VO met inachtneming van de daaraan verbonden financiële risico's en verantwoordelijkheden.

Wat gaan we ervoor doen?
U wordt voorgesteld om de afspraken zoals verwoord in de overeenkomst 'Partnerschapsafspraken beschermd wonen en opvang 2024' vast te stellen voor zover deze de bevoegdheden van de raad aangaan, en daarmee met onder meer:
a. de vorming van een regiobudget en het gezamenlijk dragen van financiële risico's en verantwoordelijkheden (artikel 4 en 9);
b. de afspraken tussen de dertien Zeeuwse gemeenten over hoe om te gaan met een eventueel tekort of overschot op BW, MO en/of VO (artikel 10);
c. de gevolgen als een gemeente besluit uit te treden uit de overeenkomst (artikel 14).

Op grond van artikel 169, vierde lid, van de Gemeentewet wordt u tevens in de gelegenheid gesteld om zijn wensen en bedenkingen over de gehele overeenkomst ter kennis van het college te brengen.

De afspraken gelden vanaf 1 januari 2024.

Veranderingen ten opzichte van huidige situatie
De partnerschapsafspraken zijn een logische voortzetting en concretisering van de afspraken zoals opgenomen in de 'Samenwerkingsovereenkomst beschermd wonen 2023', waarmee de samenwerking in het sociaal domein verder wordt versterkt. De belangrijkste nadere afspraken zijn:
- Partijen maken, ongeacht of doordecentralisatie plaatsvindt, samen het beleid op het gebied van BW, MO en VO en vormen een regiobudget.
- Centrumgemeente Vlissingen oormerkt de ontvangen integratie-uitkering voor BW en de decentralisatie-uitkering voor MO en VO vanaf 1 januari 2024 voor de taken als bedoeld in de overeenkomst. Daarmee krijgen deze middelen een specifieke bestemming en komen en blijven deze middelen volledig beschikbaar voor het regiobudget.
- Als doordecentralisatie plaatsvindt, zullen de regiogemeenten hun rijksbijdrage volledig bestemmen voor de taken als bedoeld in de overeenkomst en direct beschikbaar stellen voor het regiobudget
- Er wordt een werkbegroting opgesteld die mede ziet op MO en VO, waaronder Veilig Thuis, huiselijk geweld en kindermishandeling
- De regiogemeenten krijgen via de werkbegroting een bedrag uit het regiobudget voor de kosten van lokale toegang en preventie, dat zij binnen de kaders van de overeenkomst naar eigen inzicht kunnen besteden
- Een eventueel overschot of tekort op het regiobudget is voor rekening van alle gemeenten.
- In het themaoverleg sociaal domein van het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) wordt afgestemd over de besteding van het regiobudget in relatie tot het beleid voor BW, MO en VO, met uitzondering van het deel van het regiobudget voor lokale toegang en preventie.
- Centrumgemeente Vlissingen blijft formeel beslissingsbevoegd ten aanzien van het regiobudget. Zij besluit in beginsel overeenkomstig het oordeel van het OZO-themaoverleg sociaal domein
- Gemeenten treden in overleg als de instroom van cliënten in een bepaalde gemeente aanzienlijk groter is ten opzichte van de andere gemeenten en/of de uitstroom wordt belemmerd door lokale omstandigheden.
- Afspraken over overleg, monitoring en uittreding (inclusief financiële gevolgen) zijn uitgewerkt.
- Partijen spreken uit dat ze een gemeenschappelijk regeling willen op- of inrichten, waarin (een deel van) de taken en bevoegdheden uit deze overeenkomst opgenomen zullen worden en waarbij de overige afspraken zullen blijven gelden (voor zover deze geen aanpassing behoeven).

Historische reserve Centrumtaken
De door centrumgemeente Vlissingen opgebouwde reserve BW, MO en VO tot en met 31 december 2023 (de historische reserve Centrumtaken) maakt geen deel uit van de partnerschapsafspraken. Deze reserve is gezamenlijk opgebouwd en kan mogelijk benut worden voor het beheersen van risico's en de transformatie van beschermd wonen naar een beschermd thuis. Over de bestemming van de historische reserve Centrumtaken wordt een apart voorstel voorgelegd aan de raad van Vlissingen.

Wat zijn de kanttekeningen en risico's?
De doordecentralisatie van BW is uitgesteld tot in elk geval 1 januari 2025. Daarnaast wordt de invoering van het woonplaatsbeginsel en het nieuwe verdeelmodel voor BW pas behandeld door het nieuwe kabinet, na de Tweede Kamerverkiezingen van november 2023.

Governance
Er wordt gewerkt aan de op- of inrichting van een nieuwe governance voor de inkoop van jeugdhulp, BW, MO en VO. Het streven is om vanaf 1 januari 2025 te starten met de uitvoering. Tot die tijd blijft de centrumgemeenteconstructie voor BW, MO en VO van kracht.

Risicotaxatieonderzoek regiogemeenten
Door adviesbureau AEF is een risicotaxatieonderzoek uitgevoerd vanuit het perspectief van de dertien regiogemeenten. AEF concludeert dat de (financiële) risico's voor BW beperkt zijn, maar de omschreven risico's raken altijd aan hoe de gemeenten met elkaar samenwerken in de regio. De meest effectieve maatregel om de risico's te beheersen is volgens AEF het in stand houden van het partnerschap. Een deel van de risico's wordt immers pas problematisch op het moment dat gemeenten uittreden.

Risicotaxatieonderzoek centrumgemeente Vlissingen
Het risicotaxatieonderzoek vanuit het perspectief van centrumgemeente Vlissingen wordt momenteel uitgevoerd door adviesbureau Adlasz.

Financiële paragraaf
Op basis van de voorgestelde partnerschapsafspraken wordt een regiobudget gevormd. Tot aan de doordecentralisatie van BW en/of de oprichting van de GR en de start van de uitvoering binnen de nieuwe organisatie – dus zo lang de voorgestelde partnerschapsafspraken gelden – blijft centrumgemeente Vlissingen juridisch eigenaar van het regiobudget. Het verschil met de huidige situatie is dat de ontvangen integratie-uitkering voor BW en de decentralisatie-uitkering voor MO en VO vanaf 1 januari 2024 als regiobudget worden geoormerkt.

De normen die de Vereniging Zeeuwse Gemeenten (VZG) opstelt – bijvoorbeeld ten aanzien van de maximale hoogte van de algemene reserve – zijn van niet van toepassing op de partnerschapsafspraken. De VZG-normen gelden voor gemeenschappelijke regelingen (GR'en). En er wordt in dezen niet gewerkt binnen een GR.

In het OZO-themaoverleg sociaal domein wordt afgestemd over de besteding van het regiobudget in relatie tot het beleid voor BW, MO en VO. Centrumgemeente Vlissingen legt de werkbegroting die voor het regiobudget is opgesteld voor aan het OZO-themaoverleg sociaal domein, en besluit in beginsel overeenkomstig het oordeel van dit overleg.

Voorstel
U wordt voorgesteld:
1. de afspraken zoals verwoord in de overeenkomst 'Partnerschapsafspraken beschermd wonen en opvang 2024' vast te stellen voor zover deze de bevoegdheden van de raad aangaan, en daarmee met onder meer:
   a. de vorming van een regiobudget en het gezamenlijk dragen van financiële risico's en verantwoordelijkheden (artikel 4 en 9);
   b. de afspraken tussen de dertien Zeeuwse gemeenten over hoe om te gaan met een eventueel tekort of overschot op BW, MO en/of VO (artikel 10);
   c. de gevolgen als een gemeente besluit uit te treden uit de overeenkomst (artikel 14);

2. Dit raadsbesluit geldt onder voorbehoud van instemming van alle Zeeuwse gemeenteraden en de Artikel 12-inspecteur van de gemeente Vlissingen.

Oostburg, 7 november 2023,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN SLUIS,

De secretaris, S.I. de Kievit-Minnaert	De burgemeester, mr. M.M.D. Vermue

Bijlage(n):

1. Overeenkomst ‘Partnerschapsafspraken beschermd wonen en opvang 2024’ met bijlagen

DE RAAD VAN DE GEMEENTE SLUIS

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 7 november 2023;

gelet op artikel 169, vierde lid, van de Gemeentewet;

BESLUIT:

1. De afspraken zoals verwoord in de overeenkomst ‘Partnerschapsafspraken beschermd wonen en opvang 2024’ vast te stellen voor zover deze de bevoegdheden van de raad aangaan, en daarmee met onder meer:
   a. de vorming van een regiobudget en het gezamenlijk dragen van financiële risico’s en verantwoordelijkheden (artikel 4 en 9);
   b. de afspraken tussen de dertien Zeeuwse gemeenten over hoe om te gaan met een eventueel tekort of overschot op BW, MO en/of VO (artikel 10);
   c. de gevolgen als een gemeente besluit uit te treden uit de overeenkomst (artikel 14);
2. Dit raadsbesluit geldt onder voorbehoud van instemming van alle Zeeuwse gemeenteraden en de Artikel 12-inspecteur van de gemeente Vlissingen

Sluis, 14 december 2023

DE RAAD VOORNOEMD,

De griffier,	De voorzitter,
mr. P. T. G Claeijs	mr. M. M. D. Vermue